

SLOVO DRAMATURGA ...

Interpretácia storočného textu zadýcha podobne ako rekonštrukcia storočného domu. Jednoduchšou cestou je domček zbúrať, rozbiť, zviazať zo sveta. Pochovať udupanú tehu, puch nahmitého šatstva, sklo a plno prachu vo vyblednutých farbách. Keby aspoň bolo čo zachraňovať. Nejakú fresku, veľkolepú sklenenú stenu, vysoké stropy, dobrý pocit, ako obydlie múdreho filozofa nádeje. Lenže Kubo je podobný nízkemu sedliackemu domu. Tam slnko nezasvieti do tmavých kútov, cez malé dvere a okná. Človek sa musí zohnúť, aby si znovu neudrel namodralé čelo. Aj v izbách, v tom šere, kde sa hlava točí, tlačia sa telá postáv.

Je dusno a nepekne. Duše vyleteli hore úzkym komínom a telám už nevádi prudký dotyk, facka, pohladenie. Pohyb, spotený a nepriradený, túži po pude bez lásky. Z úsmevu skamenela grimasa, po slzách zostal iba slaný úšľabok. Miesto, kde sa nedá sadnúť, odkiaľ nikto nechce odísť. Milovanie nahlas a prudko je len sladkou predstavou. Všetko počuť.

A predsa tu sa narodil Kubo. Pekne potichu. Tajne. Na ukraďutej posteli, pod cudzou perinou. Čistá duša. Preto sa oplatí poznať naše domce. Pokojne spať na lavici, kde odpočívala stará a poučiť sa z vône dreva. Občas na jar otvoriť okná a dvere. Vyniesť stôl na lúku. Najesť sa. Dýchať.

Martin Geisberg,
dramaturg

Bábkové divadlo na Rázcestí,
Skuteckého 14, Banská Bystrica 975 90.
Programový bulletin ku hre **Jozefa Hollého KUBO.**
Sto rokov bolesti. Komédia.
Premiéra: 5. 3. 2004

Redakčne spolupracovali: Iveta Škrípková, Martin Geisberg,
Marián Pecko.
Grafická úprava: Mgr. Martin Kmet
Divadelná sezóna **2003/2004.**

Inscenácia Kubo získala cenu za tvorivý
čin v oblasti slovenského bábkového
umenia

HAŠTERICA 2004

Jozef Hollý
KUBO

KUBO

Sto rokov v b o l e s t i . K o m é d i a

Jozef Holly

KUBO

Sto rokov bolesti. Komédia.

Úprava: Martin Geišberg a.h., Marián Pecko

Scéna: Jaro Válek a.h.

Kostýmy, bábky: Eva Farkašová a.h.

Hudba: Róbert Mankovecký a.h.

Pohybová spolupráca: Tomáš Nepšinský a.h.

Dramaturgia: Martin Geišberg a.h.

Réžia: Marián Pecko

OSOBY A OBSADENIE

Kubo Marián Andrišek a.h.
Anička Alena Sušilová
Paľo Dominik Zaprihač a.h.
Lovecký Lukáš Púchovský a.h.
Bečela Ján Haruštiak
Bečelová Marianna Mackurová
Košárika Mária Šamajová
Dora Martina Csillagová a.h.
alt. Lucia Šusteková a.h.
Kapitán Jozef Šamaj
Tanečnica Michaela Almašiová a.h.
Muzikantka Marcela Vilhanová a.h.
Oponárka Marcela Berkyová

Svetlo: Richard Mažary

Zvuk: Martin Kiepsel

Stavba: Marián Homola, Miloš Kosák

Ateliéry: Ivana Danková, Tímea Jamrichová, Mária

Uhliarová, Branislav Paulíny, Alena Adamiková

Spolupráca: Firma KOVO - SKLO Banská Bystrica,

Dielne - Štátna opera Banská Bystrica, Komorné divadlo

Martin, Gabriela Mikáčová, Emil Halaj - Kriváň

SLOVO REŽISÉRA...

Dostávam v poslednom čase veľa otázok. Pýtajú sa ma ľudia rôzni /a ja sa skutočne teším, že ich to zaujíma/, teda pýtajú sa:

Prečo Kubo? Prečo sto rokov bolesti? Prečo v bábkovom divadle? Prečo? Prečo? Prečo?

Viem, naučili ma to, že odpovedať je slušné, snažím sa, ale stáva sa mi, že nemám čas, niekedy, že odpoviem mrzuto, že ma tieto otázky už máličko unavujú, neviem dostatočne trpezlivo nadišne a presvedčivo hovoriť príčasto o tom istom, aj som lenivý a tak...

A keďže aj bulletin treba pripraviť a napísať čosi, využívam túto možnosť a všetkým prípadným záujemcom sa pokúšim odpovedať takto, vopred, v predstihu, písomne /dokonca/ a podpišem sa pod moje slová. Teda prečo Kubo?

Po prvé preto, že mi ho položila na stôl Škrpková. Nech si ho prečítam. Dôvod bol jediný. Vraj sa bude dobre predávať. Ide predsa o autora, ktorý je v učebných osnovách a môže to byť dôvodom, aby sa stredoškolači vybrali do divadla. /Kiežby.../ Ano, pravdou je, že osvietený direktor najväčšieho učilišťa v meste vypravdal moju kolegyniu zo svojho kráľovstva so slovami: "My nie sme umelecké škola, my do divadla chodiť nebudeme...", aj to je pravda, že v novinách napísal, že bankskobystriky kraj je kraj s najväčšou nezamestnanosťou na Slovensku a my to, pravdže, v divadle čítame. Pravda je aj to, že v Banskej Bystrici okrem opery, tanečného a bábkového divadla /čo sú dramatické žánre, uznajte, dost špecifické/ chýba činohra, na plagiátorej sú mená Shakespeare, Moliere, Stodola, Bernhard, Shepard, Rostand alebo Sarah Kane. Nie je v našom meste dom, v ktorom sa večer čo večer rozsvietia tisíc žiaroviek a človek mestský vie, že to svieti divadlo a že tam treba ísť.../Chýba tu ten zvyk/

Kuba spravme- prídu.
Čítal som teda a začal ma zaujímať. Kubo. Postava, podľa ktorej je hra pomenovaná. "Keď nevieš, o čom hraf prečítaj si poriadne titul, popremišľaj a pridáš na niečo..."

povedal kedysi Peter Sherhaufner.

Prečítal som poriadne, popremišľal, heuréka, objav som učinil... Kubo v tej hre nie je Dejstvo prvé, 15 výstupov, ani v jednom.

Dejstvo druhé, 12 výstupov, je v štyroch Dejstvo tretie, 14 výstupov, Kubo je v troch.

41 výstupov a postava, podľa ktorej je hra pomenovaná, vidíme sedemkrát.

Kde je? Kam sa podel? Prečo tam nie je? V akom svete žije postava, ktorú autor v poznámkach uviedol na javisko slovami:

"Kubo vstúpi, vyobliekaný, s hlúpuou tvárou. Smeje sa. Hlasno a sprostoo... Jednoducho - idiot. Dedinský truf, dement, ktorý sa moia, kde ho nikto nechce a je prekázkou veľkej a čistej lásky dvoch sympatických, krásnych mladých ľudí, Aničky a Paľka. To je Kubo! Aj ho nútia, aj sa spamaňajú - na konci. Pochopia jeho mama, aj nádejná svokra, že to nebude dobré, že je Kubo predsa len priveľký kretén na to, aby ho oženili. A dost. Koniec. Bodka.

Viac ho nevidíme. Zabudli sme na neho. Zmizol. Ano, viem, jasné mi je, prečo je tak. Ako lepšie a jasnejšie vykresliť obľudnosť zámeru jeho rodičov a Košáricky vydat' devu Aničku, krásavicu miestnu za Kubu, takto spojiť majetky, grunticky naše a lepšie sa ma... No fu...! Tak je napísané, a viac menej taká je aj inscenačná tradícia tejto hry.

Nech je tak! Mňa iné zaujímaloo...
Ako ti je Kubo? Kde si? Čo si myslíš? Čo si myslíš o tom všetkom, čo sa okolo teba deje? Čo si myslíš o všetkých tých ľuďoch, ktorí o tebe rozhodli, ktorí ťa vychovávajú, chlapa z teba robia, chlapa, ktorý môže všetko, len báť sa nesmie. Chlapi strach nemajú, predsa! Ani neplačú! A ty si ich tak veľmi sklamal...! Aj strach si mal, aj si nerozumel ich svetu, cudzie ti boli ich sny o spojených poliach, veľkých domoch, plných truhliciach...

Ako nás vidíš, Kubo? Postava, ktorá je skoro taká známa ako Jánošík, takmer každý vie čo-to o Kubovi, keď to trošičku preženiem... národný hrdina...

/Pripomínam 41 výstupov /7x videný. A s úctou si uvedomujem službu, ktorú Kubovi preukázal Jozef Krónér/

AKONÁS VIDÍŠ?

Zvedavý som bol. A tak som zvolal kamarátov, presvedčil ich a vybrali sme sa na cestu. Za Kubom. Hľadať ho. Nevedeli sme poriadne kam ídeme, či ho nájdeme

ani či nám prazradi svoje tajomstvá a bolesti... Hľadali sme kohosi, kto sa pred nami sto rokov ukrýval./ V roku 1904 Jozef Holly Kubu napísal/

Tak sme sa rozhodli, tak sme sa dohodli. A našli sme...

Cosi. Kohosi. Možno Kubu! Mal veľké zväčšovacie sklo a dal nám nazrieť... Ako vyzeráme... Takže preto Kubo. Zvedaví sme boli narhlo a zaujímal nás. Preto v bábkovom divadle /aj tak nás vidí/, preto sto rokov. A prečo bolesti? Neviem. Tak to čítame. Spolu s nim...

Bola to cesta dobrodružná a namojdišu ťažká. Aj som víno navaril, kekxy, kúpil. Aj sme sedávali a čítali /spočítali/ v rozhl'adni, pri veľkom stole s čípkovým bielym obrusom /aby nám pekne bolo/ a hralo nás jamuárové slinko... aj tak bolo ťažko. Ani nevydržali vsetci, vzdali to, cítili máč a ja som ich rozhodnute rešpektoval a rešpektoval. A my, čo sme vydržali, sme sa vytvárali. Aj som sa hneval /aj som kritičal raz, či dvakrát, potom ma to mrzelo, ľúto mi bolo a spať som nemohol/ aj trpkú nám bolo, aj slza vypadla, aj krv som preliali, aj...aj.

A napriek tomu, som sa každé ráno, doma, obkúval rád. Tešil som sa na každú skúšku... no...veľmi. Na Martinka Geišberga, rozvážneho, múdreho a božieho človeka, na obe Majky, ktoré s pokorou, vierou a talentom nádhodne pracovali a bolo zážitkom sledovať ich celých sedem týždňov. Tešil som sa na nadaní, čokoládový Martinu, na jej španielsky temperament, ktorý tpežlivo čakal 40 dní na svoju chvíľu, na oči Michaely A., na pracovitú Alenu, na malú a veľkú Marceltu... Dojimala ma pracovitosť Mariánova, obetavosť Dominika a neúnavnosť Lukáša. Myslel som často na Dodove kolená, veril som Harrymu, že tak ako vždy pomôže, zaviaže, vymyslí... Obdivujem vás a ďakujem vám za vašu dôveru.

Aj Ivane v ateliéroch a celému jej tímu, aj Richardovi a jeho chlapcom. Nech bude, ako bude /ja verím, že bude dobre/ ďakujem vám za to, že ste ma obdarovali a ja som mohol s vami prežiť ostatných sedem týždňov. Ak sa hneváte, nehnvejate sa. Lúbim vás.

A ešte niečo. Možno to bude hlúpe, ale... nech! Videl som pred 21 rokmi jeden film. /Predstavte si.../ A viem ho naspamäť.

Videl som ho dodnes možno 30x. Vtedy dávno, keď sa dopremietalo, bol som ochotný prikovať sa ku stoličke v kine Úsvit v Žiline, aby som mal istotu, že ho uvidím aj o 20.00 hod. aj zajtra, aj v stredu... A potom som sa ho išiel učiť do Považskej Bystrice. Ten film pre mňa veľa znamenal. Bolo to približne v roku 1983 a ja som po prvýkrát vo svojom živote bol hrdý, že som Slováč. Čítal som kdesi v sebe zvláštny, nedefinovateľný pocit hrdosť a pýchy na niečo, za čo nemôžem a čo som nijako neovplyvnil. /Odvtedy sa mi to stalo ešte asi raz, možno na nejakom mítingu v osemdesiatodeviatom... a chýba mi ten pocit, strašne mi chýba, pretože to bolo prekrásne! /

Ale nielen to! Padal zelený dážď, potom žaby z neba lietali, mŕtvý v truhle ušiel do potoka, chcel odplávať na Madagaskar, v zime rástli huby, mariáš sa hral v bruchu veľryby, v obraze zo 60. rokov 19. storočia spievala Gombitová, zmizol čierny pes Zanzibar, odtrhol sa z retaze a nebolo ho roky, a vrátil sa, aby ukázal cestu k mlynu, do kostola vbehol biely kôň a Gagoš povedal, že bude vojna.

A Kvietik, Mikulík, Březinová...

A Jaroš. A Jakubisko.

A Krónér. Samko Pichanda.../Ale ako isto vieme aj Kubo / Tisťoróna včela sa volá /a volá/ ten film. Sága o Slovákoch. A ja som dlho, predtým „z neho žil". A vďaka nemu som objavil Marquessa a Fellimho a iných a ďalších... a tak. Krásne je to kino a ja ho mám strašne, veľmi rád. A tak to teraz zverejňujem a príhľupo /ako Kubo vyobliekaný a s hlúpuou tvárou/ za to kino ďakujem. A počas celého skúškového obdobia, na našej ceste za Kubom som na to kino myslel. A tak som ho do toho nášho „cirkuosu žánrov" dostal. Nesmelo, drzo, provokatívne, vedome, s úctou a s vďakou.

Marián Pecko,
režisér